

Cvito Fisković
Split

TRI INAČICE KORČULANSKE MOREŠKE

UDK 800.87.801.82.802.62.

Rukopis primljen za tisak 8. rujna 1994.

Čakavska rič, Split, 1995, br. 1-2

Izvorni znanstveni članak

Original scientific paper

O moreški, folklornoj igri koja se igra u gradu Korčuli unatrag stoljeća, mnogo je napisano. O njenom plesu, glazbi, koreografiji, oružju, kostimima i pojavi uopće u našim srednjovjekovnim jadranskim gradovima, pa i na Sredozemlju, napisani su članci, osvrti i rasprave. Objavljen joj je povijesni prikaz, obnovljena glazbena pratnja, napisana bibliografija u kojoj su nabrojene jedinice koje ju makar i kratko spominju. Morešku su korčulani igrali ne samo u svom gradu već i u drugim hrvatskim i europskim gradovima, pa je čak igrahu i korčulanski iseljenici u Sjedinjenim Američkim Državama.¹ Dok je u ostalom našem primorju nestala, njezina je igra gotovo neprekidno u Korčuli nastavljena u 18. i 19. stoljeću, sve do danas. O njezinu postanku, razvitku i slijedu mnogi su pisali, ali najpouzdaniji je među njima povjesnik Vinko Foretić. On je istražio i znanstveno utvrdio sve što je s tom igrom bilo i moglo biti u vezi, proučivši pri tome povijesne prilike u kojima je trajala, a i njezine tekstove, osmerce, u kojima se združuje korčulanska čakavica i dubrovačka ijekavica u živoj, jednostavnoj ali slikovitoj plesnoj drami.

Vinko Foretić, korčulanski koljenović i povjesnik svog zavičaja, jednako kao i Dubrovačke Republike i mnogih zgoda iz jadranske hrvatske srednjovjekovne i kasnije povijesti, osvjetlio je, dakle, najbolje što je mogao ovaj bojni narodni ples, od njegovih prvih spomena.

¹ V. Foretić o moreški, str. 7-70 u: Moreška, Korčulanska viteška igra. Izdano u povodu 30. godišnjice obnove 1944.-1974. Korčula 1974.

Obuhvatio je svojim proučavanjem i pisanjem mnoga povijesna zbivanja i stalno prezauzet time, on nije mogao dospjeti pregledati sve spise i građu starih korčulanskih arhiva 16. do 19. stoljeća, pa je pišući opširno i u nekoliko navrata o toj igri, zaključio: »Opće kulturno značenje moreške je u tom što se ta tekovina mediteranske i europske kulture kozmopolitskog karaktera održala u Korčuli, gdje je dobila sve opće karakteristike i svoje posebne. Korčula je svakako jedno od rijetkih mjesta u svijetu, a sada možda i jedino, gdje se ona u dramskom i baletnom dijelu izvodi kao prava moreška u duhu i smislu nekadašnjih prvobitnih, starih uza sve što su razna stoljeća i tu nanijela svoje slojeve. Daljnja istraživanja i budući sretni nalazi u arhivima mogu upotpuniti znanje o njoj.«²

Istražujući i u posljednje vrijeme povijesnu korčulansku građu, našao sam u arhivu stare korčulanske obitelji zvane Zunjević, ponekad Giunio – Appio³ i konačno Giunio, nekoliko starih spisa, od kojih neke već objavim, a ovdje iznosim tri hrvatska dosada nepoznata teksta, inačice moreške i opis njezina boja na talijanskom.

Nakon predaje većeg dijela obiteljskog arhiva Državnom arhivu u Dubrovniku, zadnja nasljednica korčulanske grane Giunijevih Fanica, kći dr. Dinka Giunija, odvjetnika, i Kate Fisković, zadržala je neke spise koje mi je ostavila prije svoje smrti skupa s ostalom svojom imovinom. Pregledah ih znajući da se njeni predci isticali u javnom, kulturnom i društvenom životu Korčule tijekom prošlih stoljeća, dok do onih u Državnom arhivu u Dubrovniku ne dospjeh.

Pri objavljivanju Giunijevih prijepisa moreške potrebno je napomenuti da je Dominik bio 1684. – 1688. godine orguljaš stolne crkve, da je Jakov godine 1705. posjedovao ormar pun starih knjiga, a Đeremija u 18. stoljeću bio učitelj gradske škole, te da je pjesnik Petar Kanavelić kumovao kao prijatelj obitelji Giunio na krštenju njihove djece⁴. Našao sam i objavio pjesmu koju je Silvestru, kada je postao korčulanski kanonik, u hrvatskom jeziku godine 1783. spjevao neki »Dalmatin« s naslovom »začinka«, u kojoj se ikavica miješa s ijekavicom. Dominik i Aleksandar Frano Giunio predstavljahu u Goldonijevoj komediji »Le massere«, koju su korčulanski amateri prikazali dvaput u veljači 1817. u biskupskoj palači. Te predstave doživješe u Korčuli⁵ uspjeh, a značajne su jer su među našim najstarijim izvedbama glasovitog komediografa. Dominik se bavio slikarstvom, a kao gradski načelnik bio je naručio slikaru i graditelju Josipu Zmajiću građevni nacrt javne lože u predgrađu uz cestu za Lumbardu, u klasicističkom slogu.⁶ Obitelj Giunio napravila je u svojoj palači alkovu u rokoko slogu, u Dalmaciji inače rijetku prostranu sobu – nišu s krevetom. Posjedovahu i umjetničkih slika, srebrnine, a

² Ibidem, str. 65. Vidi dopunu Foretićevu pisanju ovdje bilješku 30, 12.

³ C. Fisković. Uz četiri nacrtu Korčulanina Josipa Zmajića. Zbornik za likovne umetnosti 18. Novi Sad 1982. str. 221.

⁴ Z. Bojović, Barokni pjesnik Petar Kanavelić. Beograd, str. 35, 49, 50, 74.

⁵ C. Fisković, o.c. (3), str. 225, 227. Bilješka ovdje 14.

⁶ C. Fisković, o.c. (3), str. 227, 218.

u knjižnici i starih rukopisa, jer je Teodat Giunio bio učitelj gramatike u humanističkoj korčulanskoj školi i orguljaš stolne crkve, već krajem 16. stoljeća⁷. U toj crkvi podigoše kameni žrtvenik sv. Ivanu Krstitelju i sv. Ivanu Evanđelistu s grbom svoje obitelji⁸. Još je Crkvenom muzeju Petar, posljednji potomak njihova korčulanskog ogranka, poklonio baroknu sliku sv. Sebastijana. U korčulanskom selu Smokvici imahu kuću s dvorištem u kojemu kameni stupovi nose odrinu vinove loze, kraj konobe u kojoj se spremalo vino njihovih prostranih vinograda. Petar Dominikov bio je i nagrađen na izložbi vina u Zadru krajem 19. stoljeća kao uzoran posjednik, čije vinograde obrađivahu koloni. U 19. stoljeću Petar, Antun i Dinko isticahu se u rodoljubnom pjevačkom društvu »Sveta Cecilija«.

Prirodno je, dakle, da su se u toj obitelji koja sudjelovalaše u javnom i kulturnom životu grada sačuvali i rukopisni tekstovi moreške.

Čini se da ih je bio okupio krajem 19. stoljeća dr. Dinko Giunio, dugogodišnji načelnik gradskog poglavarstva u Korčuli i član Dalmatinskog sabora u Zadru, s nakanom da ih pošalje svojem rođaku Dominiku Giuniju, Korčulaninu i imenjaku, austrijskom generalu, koji je od 1893. do 1911. godine živio u Češkim Budejovicama baveći se glazbom te napisavši uobičajeni duhački sastav za morešku¹⁰. Ali Dinko zacijelo u Korčuli nije dospio izvršiti prijepise, te su se zagubili u nesređenom obiteljskom arhivu, gdje ih nije primijetio ni Dinkov sin, moj rođak, novinar Petar Giunio, koji se odijelio od obitelji i živio u Zagrebu, a inače napisao dva kratka popularna članka o moreški u »Obzoru« i »Novoj Europi« 1929. i 1930. godine¹¹.

Usporedio sam te rukopise s onima koje je već objavio Vinko Foretić¹² i primijetio da nijedan od njih nije istovjetan s ova tri, koje nazivljem Giunijevima. Objavljujem ih stoga kao inačice doslovce i u cjelini zbog njihove povijesne, a osobito jezične vrijednosti. Pisane su hrvatskim jezikom u kojemu se prepliću ikavica, čakavština i ijekavica, često u starijem korčulanskom narječju, po čemu je, kao i prema ovdje spomenutome, vjerodostojno da su nastale u Korčuli. Ispisane su talijanskim pravopisom iz 18. i prve polovice 19. stoljeća, u koje doba smješta one već objavljene i Vinko Foretić. Ove tri Giunijeve su cjelovite od početka do kraja, izuzevši riječi koje su nestale oštećenjem papira. Te se ipak dadu popuniti onima iz ranije objavljenih, da se shvati smisao stiha. Nisam ih ipak uvijek popunio jer htjedoh da prijepis bude vjeran izvorniku. Izvedoh stoga i sve enklitike i proklitike i podcrtah riječi, a zabilježio sam i sve riječi ispravaka, interpunkcija i rijetke naglaske. Smatrao sam sve to potrebitim, jer bi pri daljnjem jezičnom ispitivanju prijepisa mogla zabasati i pretpostavka¹³ da napisano talijan-

⁷ Ibid, str. 221.

⁸ C. Fisković, Korčulanska katedrala, Zagreb 1939, str. 59.

⁹ O.c. (1), str. 53.

¹⁰ Ibidem, str. 172, 48.

¹¹ Ibid. str. 214.

¹² V. Foretić, Prilozi o korčulanskoj moreški, Građa, knjiga 25. JAZU, Zagreb 1955. str. 239.

¹³ Ibidem, str. 249.

skim rukopisom *gia* znači talijanski već, iako se usporedbom inačica vidi da je to zamjenica *ja*. Slične greške su, dakle, moguće ako rukopis nije potpuno vjeran.

Samo jedan list koji je kasnije nadodan inačici kojoj su stranice označene brojevima 1 do 10, a sam je bez broja, ima vodeni znak: vodoravne crte i lava s velikom glavom *en face*, na uzigranom tijelu u profilu.

Budući da su neke riječi u prijepisima ispravljene, donosim u bilješkama te ispravke, potrebite da se prepoznaju nastale promjene, koje i čine inačice. Oštećene dijelove nekih riječi i stihova ne popunjavam jer ta popuna ne bi vjerojatno bila točno ispisana talijanskom ortografijom, koju prepisivači mijenjahu, a oštećene riječi se mogu popuniti ionako prema jednom od ostalih prijepisa u kojemu su sačuvane. U jezična opažanja ne mogu se niti smijem upuštati jer nisam jezikoslovac. Smatrao sam da njima i svima koji se bave razvitkom našega jezika, pisma i folkloru, ponudim ove prijepise. Njihova stručna obrada, osobito usporedba svih tekstova moreške – a vjerojatno će ih se u arhivima još pronaći – pridonijet će razrješenju još uvijek neriješenih pitanja postanka ove dramsko-plesne igre, koju su Korčulani kao i narodne lirske, crkvene, satirične i prigodne pjesme pjevali i prepisivali na svom materinskom jeziku, usprkos tome što su poznata Metastasijeva i Goldonijeva djela njihove vlastite diletantske družine i putujuće talijanske kazališne kompanije predstavljale, poneke popunjene mjesnim diletantima, na talijanskom jeziku u Korčuli tijekom 19. stoljeća.¹⁴

Moreška se na hrvatskome jeziku održala, zahvaljujući i prijepisima, i povećanjem već u 19. stoljeću s Dubrovnikom i ostalim našim krajevima. Uz nju jačahu usporedo i pjevačka društva koja su razvijala i sačuvala narodnu hrvatsku svijest, usprkos autonomašima i svojatantu pa prevedoše zlonamjerno na talijanski i morešku, ali uzalud.¹⁵

Doba pojave i nastanka moreške nije još poznato, ali se pretpostavlja da je to možda bilo u početku 18. ili krajem 17. st.¹⁶ Ne zna se još, zbog otežane potrage, odakle je prihvaćena, ali svakako je Korčula kao društveno razvijen grad bila povezana davno s ostalima na Jadranu, u kojima se moreška i njoj slične igre spominju od 16. stoljeća.

Korčula je bila vrlo živahna sredina u kojoj se zahvaljujući privredi i trgovačkim prometnim vezama na granici između Dubrovačke i Mletačke Republike, razvijao i zabavni život, vjerska slavlja prožeta pjesmom i svečanim i slikovitim crkvenim, ali i pučkim građanskim običajima. U urbanistički uređenome gradu, među obogaćenim i kulturnim plemićima i marljivim građanima i zanatlijama, poduzetnima za mnoge podvige u svom zavičaju i izvan njega pod mletačkom vlašću, razvijala se živahnost koja se ispoljavaše i u zabavi i u igri. Stoga sam u

¹⁴ C. Fisković, Kazališne i glazbene priredbe u Korčuli u XIX stoljeću, Mogućnosti XXII br. 1, Split 1975, str. 1-62.

¹⁵ O.c. (1), str. 44.

¹⁶ V. Foretić, o.c. str. 262.

arhivu toga grada našao da je pokladnog siječnja 1514. postojala družina koja je igrala »feste de carnaval« uz novčanu pomoć gradskoga kneza. Te svečanosti bit će i sljedećih poklada nastavljanje, pa u veljači 1583. općinsko poglavarstvo gradi pozornicu u svojoj palači na kojoj će se igrati komedije i 3. ožujka iz crkve dava prenijeti klupe za gledaoce.¹⁷

Te vijesti o priređivanju kazališnih igara i uređenju pozornice u unutrašnjem prostoru javne, odnosno općinske zgrade usred grada, pouzdanije su od onih o priredbama u dubrovačkoj Vijećnici. Stoga ih se i danas, nakon dvadeset godina što ih nađoh u arhivu, može smatrati jednima od najstarijih o igranju komedija u dalmatinskim gradovima, iako je moguće da se i u nekima od njih tada i ranije igrahu. Stoga tu godinu, 1583., uniješe S. P. Novak i J. Lisac u svoju knjigu o hrvatskoj drami do narodnog preporoda.¹⁸

Pojava tih igara te godine uklapa se u sliku razvitka Korčule prožete uljubdom Sredozemlja i povezane trajno s kulturnim dostignućima zapadnoeuropske kulture. U tom gradu izloženom i pristupačnom prometu i mnogim svjetskim događajima u 15. i 16. stoljeću, dakle, prije pojave moreške, a i u 17. stoljeću, kada je možda nastala, rođeno je i živjelo nekoliko učenih ljudi humanista, svjetskih putnika diplomata, crkvenih dostojanstvenika i pjesnika, od kojih neki dopriješe do europskih kneževskih i kraljevskih središta i dvorova, poznavahu se s istaknutim znanstvenicima i umjetnicima, a neki su bili povezani i s dubrovačkim i hvarskim književnicima i u službi Dubrovačke Republike. Svi su oni – arhiđakon zagrebački i vikar dubrovački Bonin Tolentić, diplomat i biskup šibenski zaslužan za gradnju šibenske stolne crkve Luka Tolentić, kartograf Vicko Paletin, vlasnici bogate renesansne knjižnice Žiljkovići, učitelj dubrovačke humanističke škole Ivan Petris Petrović¹⁹, humanist i diplomat Jakov Baničević, kao i nećak mu arhiđakon istog imena, branitelj grada od turskog napadaja Antun Rozanović, orguljaš i učitelj korčulanske humanističke škole smještene u Izmaelijevoj renesansnoj palači sred grada Antun Rozanović, pjesnik Ivan Vidal, kojega proslavi Nikola Nalješković, pjesnik dubrovački,²⁰ Ivan Ostoić, prepisivač djela korčulanskih i dubrovačkih pjesnika na hrvatskome jeziku, istaknuti pjesnik i dramaturg Petar Kanavelić, Nikola Kapor, učeni latinist, Jakov Salečić Šale, Marko Geričić, Augustin Draginić Šaške, koji je opjevao borbu Bokelja s Turcima²¹ – sudionici kulturnog osvještenja. Svi oni, i učeni im sugrađani pridoniješe kulturnom životu Korčule od 15. do 18.

¹⁷ C. Fisković, Pokladne svečanosti i kazališne igre XVI stoljeća u Korčuli, Mogućnosti XXII br. 5, Split 1975. str. 558-567.

¹⁸ S. P. Novak – J. Lisac, Hrvatska drama do narodnog preporoda, knjiga 2, Split 1984. str. 452.

¹⁹ Š. Jurić, O N. Petroviću, Anali ICJAZU Dubrovnik, 1983; C. Fisković, Urbanističko usavršavanje Korčule Kanavelićeva vremena, Zbornik otoka Korčule 3. Radovi o P. Kanaveliću, Korčula 1973, str. 74.

²⁰ C. Fisković, Baština starih hrvatskih pjesnika, I. Vidal u službi zavičaja, str. 256. Split 1978.

²¹ S. Kastropil, Nacrt za književnu povijest otoka Korčule do sredine prošlog stoljeća, Zadarska revija XIV, br. 2. Zadar 1965, str. 117-146.

stoljeća. U tijeku tog vremena u narodnim, pučkim, lirskim i vjerskim, crkvenim pjesmama kroz okvir humanizma, renesanse i baroka i pored službenog talijanskog i latinskog jezika, hrvatski je bio svakodnevni i u razgovoru i u pjesmi.

Borbeni i ratni sukobi i događaji ne bijahu Korčulanima nepoznati. Podvig kojim osujeteše prepad aragonskih gusara koncem 15. stoljeća pokazuje junaštvo, a još više obrana grada koji opsjedahu Turci premoćnim brodovljem sredinom kolovoza godine 1571. kada se pobjedom zauvijek proslaviše.

Nakon bježanja mnogih, građani pod Rozanovićevim vodstvom ustrojše u zadnjem, odlučnom trenutku obranu grada nakon što je odatle kukavički pobjegao gradski knez, Mlečić Antonio Balbi, s uplašenom posadom vojnika – »vilmente fuggi« iz grada, kako se točno izrazio generalni providur Dalmacije Foscarini pred svojom vladom godine 1572.²² Dužd je odmah poslije te obrane Korčulana uputio knezu otoka i svima braniocima 3. rujna zahvalno pismo, koje nađoh u arhivu obitelji Giunio i objavih.²³ Korčulani, dakle, uložiše posljednje svoje snage i u najopasnijem i najodlučnijem trenutku sami, bez mletačke pomoći, obraniše svoje živote, imovinu i zavičaj od paleža i pljačke, rušenja i ropstva.

Mletački zemljopisac Camutio malo zatim piše da su prestrašeni Korčulani napustili svoj grad i da ga obraniše njihove žene ostavši same u njemu. To ponavljahu zatim i neki drugi naši i strani pisci.

Godine 1574., dakle, tri godišta nakon te obrane, putopisac Pjer Leskalopije putujući jedrenjakom kroz Dalmaciju piše: »... Trećeg ožujkoga dana vjetar promijenivši pravac bio je za nas povoljan i odveo nas je na Korčulu... Grad je podignut na stijeni i opkoljen je morem sa tri strane; s kopnene strane se nalazi velika tvrđava, koju su dvije godine prije toga branile žene protiv napada Turaka, budući da su muškarci, u očajanju bili pobjegli...«²⁴

Pjesnik Jerolim Kavanjin u osmome pjevanju svojega spjeva o obrani Korčule krajem 17. stoljeća:

»Čemu drago s svojih grajana
Neg s svojih mierah na starašku
Grad tvard odbi nenadana,
Er sva vojštva i svu prašku
Federiga i Aragoni,
Ki se njima na nj zagoni
Braniše ga posli i žene
Buduć u njemu ljudih malo,
Mužkim ruhom obučene,
Da ga ne uzda carsko žvalo,

²² C. Fisković, Stara korčulanska brodogradilišta. Godišnjak XX Pomorskog muzeja u Kotoru, Kotor 1972. str. 75.

²³ Ibidem, str. 76.

²⁴ M. Šamić. Opis putovanja Pjera Leskalopejea kroz naše zemlje 1574. godine. Glasnik arhiva i društva arhivista Bosne i Hercegovine god. III, knjig. III, Sarajevo 1963, str. 329.

Kada Baša Uluzali
Sa Turcima na nj navalali.«²⁵

Pjesnik Andrija Kačić Miošić u svojem »Razgovoru ugodnom naroda slovin-skoga« posvećenom Vicku Kosoviću, korčulanskom biskupu, tiskanom 1756. go-dine, pjeva o toj obrani u posebnoj pjesmi:

»Korčula se Turkom na pridaje,
nego njima žalosti zadaje,
jer je brane viteški građani
po imenu mladi Korčulani:
dica, starci, gizdavi trgovci,
popi, fratri, gospoda i lovci
udovice, žene i divojke
i njihove starice majke.«²⁶

Dok je »starac Milovan« opjevao sve građane istaknuvši i žene, objavio je pjesnik Ivan Trnski godine 1871. u zagrebačkom časopisu »Viencu« pjesmu »Juna-kinje Korčuljanke« Korčulanima i Korčulankama prigodom tristote godišnjice obrane s napomenom: »... A trebalo bi i to da slavne Korčuljanke, kao što su im negda pramajke zamienile muževe junaštvom, dan današnji pohite za narodnom prosvjetom, da prionu pramaterinskim junaštvom uz hrvatsku knjigu i da ne zabo-rave ni našeg »Vienca«, koji se sjeća svega što je naše i što je slavno!«²⁷ Trnski, ističući braniteljke, ne zaboravi napomenuti da »stara kronika« spominje u veliku sramotu Turaka i Korčuljana« da mnogi Korčulani »pobjgoše u goru pred njima Ante Balbi zapovjednik tvrdje i sva posada«. Spomenuh ta tri pri ovom sjećanju zaboravljena pisca, da se vidi kako se obrana Korčulana spominjaše u stranoj i hrvatskoj književnosti kroz tri stoljeća, a poznato je da je zgrebački »Vienac« objavio 1890. godine i tri fotografije moreškanata²⁸, te da je o toj igri pri kraju 19. stoljeća pisano u nekoliko navrata.

Može se, dakle, smatrati da je kulturni i rodoljubni krug Korčulana sačuvao i prosljedio igranje moreške sve do naših dana, potican kulturnom sredinom u kojoj je dugo živjela predaja o hrabroj obrani njihovih pređa, ali i rastom novih zdravih pokoljenja zanatlija, brodograditelja, kamenara i ostalih, stalnih građana koji se osposobljavahu za izvađanje te igre.

Priču koja je isticala i preuveličavala ulogu u obrani koju je Trnski u spome-ntoj bilješci u »Viencu« još 1871. godine o bijegu i napuštanju grada muškaraca nazvao prema »staroj kronici« »velikom sramotom i Turaka i Korčuljana«, već je svojim ovdje navedenim stihovima ispravio Andrija Kačić Miošić, a arhiđakon Antun Rozanović, koji je upravljao obranom Korčule, naveo je i mnoge njemu

²⁵ J. Kavanjin, Bogatstvo i ubožstvo, Zagreb 1861, Pjevanje osmo, str. 141.

²⁶ A. Kačić Miošić, Razgovor ugodni naroda slovin-skog, Split 1983, str. 221.

²⁷ Vienac, god. III, br. 3, str. 33.

²⁸ O.c. (1) str. 46, 47, 48.

poznate istaknute braniocice zavičaja u svom vjerodostojnom izvještaju o tom događaju.²⁹

Ta obrana ostavila je spomen u našoj književnosti i povijesti, te je mogla djelovati i na slijed moreške koja se 1690. godine igrala i u gradu Hvaru, u susjedstvu Korčule³⁰, a neko vrijeme i u drugim dalmatinskim gradovima. Premda u toj bojnoj igri nije spomenuta obrana Korčule, već se prikazuje borba protiv ropstva i za slobodu, Korčulani su svojim rodoljubljem i pomognuti hrvatskim narodnim preporodom u Dalmaciji u drugoj polovici 19. stoljeća, a i navedenim našim književnicima, prosljedili svoju omiljenu igru. Tri inačice njezinih stihova koje objavljujemo svjedoče da se igrahu i krajem 18. i u prvoj polovici našega stoljeća, češće nego što je dosad zabilježeno. Navedene su inačice prepisane baš u vrijeme iz kojega su nam poznate, čini se, samo dvije njene predstave što bi značilo njezin zastoj i prekid njezina slijeda, a toga prema ovim prijepisima, čini se, ipak da nije bilo. Svi je uvijek voljahu vidjeti na pozornici, mladići su se ponosili svojim sudjelovanjem u vještini igranja, žene gledajući vjernost, ljubav i obranu svoje časti i slobodnog izbora junaka koji se za njih bori i pobjeđuje njihova nasilnika, a i djeca sklona borbenim igrama, želeći da čim prije u njoj okušaju svoju zrelost. Sve to bijahu uvjeti i pogodnosti da je moreška doživjela i naše doba baš u Korčuli. Tu je prikazana u svibnju 1993. godine pred članovima kongresa PEN-a održanog u Dubrovniku, koji su svratili u Korčulu.³¹ Međutim bi njene inačice trebale potaknuti povjesničare naše starije književnosti na proučavanje korčulanske moreške zbog živosti njezinih prizora i čistoće jezika njenih stihova iako su neki oštećeni u različitim prijepisima.

²⁹ I. Matijaca *Obrana Korčule*, Korčula 1971.

³⁰ Taj sam podatak našao u arhivu Machiedo u Hvaru i objavio ga u C. Fisković, *Korčulanski običaji, svečanosti i zabave XVII. st. Mogućnosti XXIV*, br. 2-3, Split, veljača-ožujak 1977. str. 263, 276, bilješka 57. U Splitu se igrala u 18. stoljeću. C. Fisković, *Stara splitska kazališta, List »Kazalište«*, br. 56, Split 1946, str. 28. Prema V. Ivančeviću moreška se igrala i 21. veljače 1689. u Korčuli, u općinskoj palači u prisutnosti gradskoga kneza, nekoliko plemića, plemkinja i građanki. V. Ivančević, *Dnevnik pisan u Korčuli o događajima iz druge polovice XVII stoljeća, Godišnjak Pomorskog muzeja u Kotoru XXIV*. Kotor 1976, str. 55, 56.

³¹ M. Jerinić, *Tribina »Kongres PEN-a, što poslije«*. Slobodna Dalmacija Split, 22. V. 1993.

Schiava zacovana, plazno sbori

Ostavmesse molbe tuogje
Neplodne su ziech rasloga,
Da lieposti ove mogie
Gliubi drughi a ja drugoga

Slatchi Osmane bratte milli
Dabi vidio sada kako
Tuxno sزرze mogie zmili
Zichia tebbe dobro svako.

Mogia misal suakolicha
Tisi pokoi moi naivechi
Mogia utieka mogia dica
U sadasgnoi mogioj nesrecchj.

Sviem da guosdie prem nemillo
Oholilogie ruke mogie
Serzegie mogie u tvogie krilo
A (mogie) krilo u toui(vogie)

Slobodnose dicit dragon
Susgnia ovako ja nemogu
Al sglubavju tuogim blagom
Dicitchiuse po raslogu
Nosichiute u serze mogie
Doklè budem obdisati

Arap

Vech pristani ò gospogie
Tusbe tuogie narizatti
Dostasisse istuzilla
Al na sverku sad odluçi
Bitti draga mogia villa
Buduch dassi u mojoj ruzj

Nekte doide sad oteti
Tuoi primilli tuoj rabrenni
Draghi uzroch tuoje pameti
(oštećeno) is snasne (ruke) menni

Velikaje muka mogia
Ziut di moga protiunika
Prid mogie occi liepost tuoja
Zove dagie svogia dika.

A za gliubav kuti nosim
Draga villo serze mogje
Sve ovo terpim sve podnossim
Rad lieposti mille tuogje.

Schiava

Kad sam tako tebi milla, jednu milos dat ne slidi.

Arap

Sve sto kochies o mogja vilo
Bres obzira zapovidi.

Schiava

Kad dostojnu te milosti
Menne kochies uciniti
Da pristannu mogje xalosti
Pristani (me) vech gliubitti
Ermi vechiu muku dagie
Tuogia gliubav men nemilla
Negh veriga vech kogiaje
Ruke mogje umorilla

Arap

Svese nadak ajmeh muke
Ciut ne ovo ak nemilla
Buduchi dassi uz mogje ruke
Tusi milost imat ktilla.
Ostaviti, ne, ne nechiu
Ni gliubiti gia nemogu
Neismirnu dakle tuogiu
Gliubit liepost po raslogu
Pitai dakle sve sto kochies,
Jos kraglietuo otza moga
Sve od menne ufat moses
Draga Vielos osviem toga. All stoje ovo
(oštećeno) ide.

Stari

Otmanovich straka neima

Osman

Bres postegna i bres cjasti
Pomoch nigie u deshizu¹
Na isdaju otiosi ukrasti
Nauzech mogju vierenizu
Digie vitesko tuoje postengie

Die krabrenno tuoje junastuo
Kako opaki imaoši smiengie
Postavitgie u Susanstuo
Spomenisse dasse dilim
Svoiskom mojom sdora moga
Za stech onnu ka u tvoik krilik
Vidim susgniu brez rasloga.
Nu je povrati i povratigie²
(oštećeno) menni sada

Arap

Usterpienstuo dagie mogie
Serze u tebbi al ne nadok.
Cien dachiugje³ povratiti
U tuogie ruke gia⁴ nikada
Priechiu glavu isgubiti.

Schiava

Arapinne smeegno⁵ opaka.

Osman

Dami nigie u ker tuogim
Kudi gerdni Arapinne,
Opoganit sabliu mogiu
Ponisitse s mogie visinne,
Ciniobi da od tebbe
Ne najdesse vech spomene.

Stari

O (oštećeno) od pòtrebe (oštećeno)
Otmanine slisaj menne
Nie raslika od mogie krunne
Soton tuogiom kate resj.
Obbe giesu dike punne
Ja zar jesam, ti zar jessi.

Osman

Krunnu tuogiu pored mojon
Ti smis stavit gerdni Arappe
Menne s tobom kojte u boju
Mnokrat uzom noge sappe
Menne koi svietom vladam

Od kogase gia nebojm
Od istoka do zapada
Poklon svieta koi dostoim

Arap

Ak ne (oštećeno) vech terpiti
(oštećeno) smechno⁶
Paddi dakle.

Osman

Sad braniti, velicianstuo kotte mogie

Schiava

Ostavtese. Nemoi Osmane stavliatise
Na prigodu za skratiti danke tuogie
Stobi bilo za mogliù sgoddu.
Sada dakle sverku imagiu
Vasse serbse gliute toli
giachiu smertnu primit rannu
Britca mačja gorke bolli.

Arap

Utasi se draga villo
Necie istina bitti viku
Nebi moga zmert u krilu
Tebe vidit mogiu diku

Schiava

Time dakle giemu vrati
Ako smertno trudi se moju⁷
Jer mi stobom nie trajatti
Naviece moie nevoglie⁸
Jer priebi smert odabrала
Neek tuoju gliubav, cu gia neciu

Osman

Na orusgie drusbo ostala
Prema Arappu gnioj merschi
Da postagne vidi mogie
Dagie veliko Znarstuo⁹ dagie
Sad vitese spravi tuogie
Terpiet trudne ratti i saglie¹⁰

Arap

S dobre voglie o vitese
Za stec vilu boichiu bitti
Vila kami serze stese
Pripravan sam gniu dobitti

Schiava

Cinte vechie da pristannu
O vitese vasce ratti
Koimi u sarzu dajiu rannu
Iz occiju kar livati

Arap

Dokle bude moja desnizza
Mochi vilo snasno vladat
giate gnemu nechiu pridat
gorechiemu giadde davat

Osman

Olli sillu ol hrabrenstvom
Stete tvogie svegie¹¹ bitti
Smojim snastvom i vitestvom
meni on schie povratiti

Osman

Isgubiosi isgubio o Arappe sve tuogie dike
A sad si se podloxio bitmi susagn posve vike

Arap

Ovo oruxie mogie boino
koje ruke mogie pritexe
Gia gan davan dobrovoino
S bulom tuojon ò vitese

Osman

A ovi celou neka bude
Mila utieha za mogie trude.
Fine

POPRAVCI DRUGOM RUKOM:

1) desmzu	2) pravoje	3) cinih da ću	4) nju
5) smetnje M. Mažibradić
smeće (Pet stoljeća 5)	6) smetnje	7) moje	8) nevoje
9) Carstvo	10) Sad je	11) svecie	

Na zadnjoj stranici stihovi su ispisani olovkom, dvije su kitice izbljedjele i ne može ih se čitati, osim zadnja tri stiha napisana perom.

Suproč meni maz obrati
A ne arape protiv njemu
Dneve moje ti sakrati
na drugom papiriću:

Ostavtese. Na prigodu
Stedse Osmane ti staviti.
Er bi bilo mou za shodu
Danke tuoje sakratiti.

Na drugoj i trećoj stranici toga papirića drugim rukopisom pišu cijene računa za jela u fiorinima:

conto di f = 1.24.

Pesce 3, Caffè 10, zucchero 6, vino 5, Orze 2, la menestra 3 1/2, Pesce 6 1/2, Farina 3 1/2, Cipolla 1, Vino 5, formaggio 6, carne 19, Fascioletti 3. Somma 1.23.

Na trećoj stranici:

32.386
411

Se chiudi lasciami la chiave da Cuspillich e io sono ito in borgo.

Leggi

Pesce – 3, Caffè – 10, Vino 10, Appè 2, Manestra 3 1/2, Pesce 6 1/2, Farina 3,
Cipolla 1, Persena, diedi sei e non so quanto 6

45

spese

vino 5, persina 6, Tab... 3

Kuspilići su stara korčulanska obitelj 1624., *C. Fisković*, oc. (3) str. 238. Marko Kuspilić bio je godine 1873. statist u nekoj predstavi u kazalištu u Korčuli, *C. Fisković*, o.c. (14), str. 15, 36, 40.

Ove sam zapise prepisao jer se iz njih vidi da je prepisivač inačice bio zaposlen i domaćinstvom i kupnjom hrane i pića kojima je zabilježio i cijene, što je rijetko. Zapis i prezime Kuspilić jamči da je inačica pisana u domaćoj, prisnoj, obiteljskoj sredini Korčule.

Usporedi za jelo u Korčuli: *C. Fisković*, Prilog poznavanju ishrane XVI i XVII stoljeća u Dalmaciji. *Adrias* 1, Split 1987, str. 119.

II

Rasgovor

Bulla

Ostavmese molbe tvoje
neplodne su ciech rasloga

da lieposti ove moje
gliubi drughe a ja drugoga

— · —

Slatki Osmane brajce milli
dabi vidio sadar kako
tuzno Sertze moje cmili
cicha tebbe dobro svako.

— · —

Ti moja misal svakolika
tisi pokoj moj najvechi
ti moja dika ti moja utieha
u sadasgnoi mojon nesrechi.

— · —

Cien da guosdie pren nemillo
Okoliloje ruke moje
sercze tuoje u moje krilo
a mojeje u krilo tvoje.

— · —

Slobodnose dicit draga
suxgna ovako ja nemogu
a sliubavi tvoj on blaga
dičichiuse po raslogu
nosichiute u serzu svomu
dociem budem usdisati

— · —

Arap serdit

Vech pristanni o gospoje
tuxbe tvoje nariczati
dostasise istuxilla
a nasverhu sad odluči
biti draga moja vila
Buduch dasi u mojon ruczi.
Nekte dojde sad oteti

— · —

tvoj pridraghi (oštećeno)
draghi (oštećeno)
sad ... (oštećeno)
Velika je muka moja
cutti moga protivnika

prid moje oči liepost tvoja
zove daje suoja dika.

— · —

A za gliubav kuti nosim
draga villo serzze moje
sve ovo terpim i podnosim
ciech gliubavi mille tvoje

Bulla

Da kasanti tako milla
Jednu milost dat nestidi

Arap

Sve sto hochies draga Vilo
brez obsira zapovidi

Bulla

Kad dostojna tvoje milosti
time hochies ucinniti
da pristannù moje xalosti
pristanime vech gliubiti.

— · —

Ermi vechiu muku daje
gliubav tvoja men nemilla
neg veriga vech kajaje
Ruke moje umorilla

— · —

Arap

Sve se nadah, aime Muke
çut ne ovo, ah nemilla
buduch dassi u moje Ruke
tusi milost imat htilla.

— · —

Ostavite ne, ne, nechiu
negliubite Ja nemogu
da sgliubavi tvoje blago
dicichiuse po raslogu.

— · —

Pitaj (oštećeno) sto hochies

jo(oštećeno) otza moga
sve od menne ufat mores
draga Villo osvien togga

— . —

Nemoj dakle sartzze tvoje
imat tvrdo meni prema
ma! ko ovo sto bi?
**pritegne Bullu ksebbi ciech vojske,
koja pride, Utomani, i Arappi
Otaz Kraglia Arapskoga velli**
Otmanovichu straha nemaj.
Kragl Turski imena Otmanovich
Bres postengi i brez casti
pomoch nie u desnizzu
na isdaju hotiojesi ukrasti
naučechi moju Vierenizzu.

— . —

Die vitesko tvoje postegnie
Kdie hrabrenno tvoje Junastvo
Kako opaki imaosi smengie
postavitie u suzanstvo.

— . —

Spomenise dase dili²
Svojskon mojon Dvora moga
za stech onu koja u tvoji krilli
vidim suxgnu brez razloga.
nuje povrati i pravoje
arapine meni sada

Arap

Usterpienstvo daje moje
serzze u tebbi ja nenadah
cienis dachiutie povratiti
u tvoje ruke ja nikada
priachiu Glavu izgubitti.

Bulla

Arapine smengio opaka.

Otmanovich

Dami nie za u (oštećeno) iu
hudi gardni (oštećeno)

opoganit sabliu moju
ponixtise smoje visine.
Ciniobi da od tebbe
nenagjese vech spomene

— · —

Otaz kraglia Arapskoga

Nie serditse opotribe
Otmanovich slisaj menne.
nie raslike od moje krunne
do te tvoje kojate ressi
Obe jesu dike punne
Jà Czar jesàn ti Czar iesi

Otmanovich

Krunu tvoju pored mojon
smis postavit garni arappe
mene stobon kiti u boju
mnakrat vase mnoge sappe
Menne koj svitom vladan
nikogasse koj neboj
Od istoka do Zapada
poklon svita koj dostoj.

— · —

kragl mori vadechi maç.

Ah nemogu vech terpitti
osmanine smenje tvoje
padi dakle...

Otma:

Sad braniti veličanstvo hote moje

Bulla

Ostavtese; nemoj osmane
Staviatise na prigodu
Za skratiti danke tvoje
stobi bilo za moju sgodu
(na posebnom zalijepljenom papiriću:)
Za da dakle sverhu imaju
vase serbe gliutte toli
i (oštećeno) smertnu primit rannu
(oštećeno) uza gorke bolli

(ta četiri stiha ispisana na zalijepljenom papiriću prikrivaju sljedeće stihove koji su precrtani:

suproti mene maç obrati
Arape a ne prot gnemu
(oštećeno) oje ti sakratti
(oštećeno) mojemu pritexe me

(**zatim slijedi:**)

nechie istina bitti viku
nebi moga smert u krillo
tebe vidit moju diku.

Bulla

Time dakle gnemu vrati
ako smerti trudis moje
Jermi stobom nie trajatti
najgoraje moja nevoglia
Jerbi pria smert odabrала
neg tvoju gliubav ku ia nechiu

— . —

Otmanovich

Na oruxie brachio ostala
Pram arappu gnoj mersechi
da postengie vidi moje
ko veliko çarstvo daje
sad vitesе skupi tvoje
terpit trude Ratti vaja

Arap

Dobre voglie o vitesе
Za stech vilu bojchiu bitti
vila kami sercze stexe
Ogaj mili plemenitti
sasvom mochi o vitesе
pripravasan za dobitti.

— . —

Obba ugiedno derxichise za Ruku.
pocimie svida.
priko nicoliko boja xestokoga
pristupa kgnima Bulla molechi
gni govorechi.
Çinte vechie da pristannu
o vitesi vasse ratti

Kami u sertzu çine rannu
a izoçiu karv livatti
suproch³ meni ma (oštećeno)

— . —

scane poch gnem (oštećeno)
Dneve moje (oštećeno)
a produx (oštećeno)

— . —

Dosin godir moja desnizza
mochi bude smeno vladat
iate vilo nechiu isdat
Dali chumu vechie⁴ iade davat.

Otmanovich

Al sporason, al suxanstvono
schiette tvoje hochie bitti
silon mojon i hrabrenstvono
hochiesmie povratiti.

— . —

**na sverhu padne arap svoskon
na kolina pridajuchise.**

Otmanovich

Isgubiosi isgubio⁵
arapine sve tvoje dike
a sadsise podloxio
bitmi suxag za u vike

Arap

Ovo oruxie moje bojno
Koje ruke moje pritexe
pridajetiga dobrovojno
stvojon vilo o Vitese

— . —

**Bula fatta otmanovichia
svoga viernika besidechi.**

Draga dusso drag pokoju
za kin mladost moja venne
primi sadar vieru moju
a za virnu primi menne

— . —

**Otmanovich gnu fatta i veli
a ovi celov neka bude
milla utieha za moje trude**

— . —

Sverha

Dok mi je sablja i desnica
(oštećeno) u stare sreće,
(oštećeno) a gerlice;
ie (oštećeno) zvati neće!
u zalud se tvim hrabrenstvom
Hvališ, tvoje er neće biti.

1) prekríženo Moro 2) prekríženo vojskom 3)
Arappe 4) umetnuto vechie 5) prekríženo ara

III

Discorso, sul' occasione che si fa Moresca.

Bulla. Ostamse, molbe tvoje
Neplodnesu, cich rašloga.
Da lieposti ove moje
Gliubi drughi a ja drugoga.
Slatchi Osmane Boxe milli
Dabi vidio sadar kako.
Tuxno serče moje čvilli
Čiza tebbe dobro svako.

— . —

Ti moja misal svakolika
Tisi pokoj moj najvechi
Ti moja dika, ti moja uticka
U sadasgnoj mojon nesrechi.

— . —

Çin da gvosie pren nemillo
Okoluje ruke moje,
serežeje tvoje u moje krillo
a krilloje moje u tvoje.

— . —

Stobon se dičit dragon
Suxgna ovako ja nemogu,
Da sgliubavjon tvoj on blagon
Dicichiuse po razlogu.

— . —

Nosichjete serčze moje
Doklem budem uzdišatti.

— · —

Moro. Vech, pristani o Gospoglio!
Tuxbe tvoje naričjatti.
Dostasise istuxilla
A na sverhu sad odluči.
Bitti draga moja villa.

— · —

Nekte dojde sad oteti
Tvoj primilli tvoj gljubieni
Draghi uxrok tvoje pameti
Sad ix snaxni ruka menni.

— · —

Velikaje muka moja.
Čutti moga protivnika
prid moje Oçi lipost tvoja
Zove da je tvoja dika.
»A za gljubav kuti nosim
»Draga villo sercze moje
»Sve ovo terpim i podnosim
»Čich liposti mille tvoje.

— · —

- Bulla** Da hasante tako milla
 Jednu milost sad neslidi
- Moro** Sve sto hochesc draga villo
 Brež obzira žapovidi.
- Bulla** Kad Dostojna tvoje milosti
 timi moxes uciniti
 Da pristanu moje xalosti
 Pristanime serčen gliubitti.
 Jer mi vecchiu muku daje.
 Gliubav tvoja pren nemilla.
 Nego veriga veck kojaje
 Ruke moje umorilla.
- Moro** Ko se nada, hajmek muke
 Çutti ovo ah nemilla,

Buduch dasi u moje ruke.
Tusi milost imat htilla.
Ostavite ne ne, necchiu
Vech gljubite ja nemogu
Najzmerne dakle tvoja
Gliubim gliepost po razlogu
Pitaj dakle sve sto hochess
Josch kraglietvo očza moga
Sve od mene ufat moresc
Draga villo osven toga.
Nemoj dakle sarcze tvoje
Tverdo imat meni prema
Aha ka ovo što bi.?

Tad pritegnu k sebbi Bullu, i pristupu Billi i Otmanovič s morima.

Otmaz: Otmanovich straha nejma
Bili Brez postengia i brež časti
Pomoch nije u desniczu
Na izdaju hotiosi ukrasti
moju vierenizzu?
Die vitesko tvoje postenje
Die hrabreno tvoje junastvo
Kako opaki imaosi smenje
postavitie u suxanstvo?
Spomenise dase Dilim
Svojskon mojon Zdvara moga
Za stech villu koju u toj krillo
Vidim suxgnu brez razloga
Nu je povrati i pravoje
Arapine menni sada

Moro Usterpienstvo daja moje
Sercze u tebi ja nikada
Cinise da chiutie povratiti
U tvoje ruke ja nikada
Priachiu glavu izgubitti.

Bili Dami nie za u karv tvoju
Hudni gerdni Arapine
Opoganit sabliu moju
Ponixise smoje viscinne
Çiniobi da odebe
Nenajdese vech spomene.

- Otma** Nie srdise odpotribe
 Otmanine sliscaj menne
 Nie razlike od moje krune
 Odte tvoje kate rescu
 Obe ješu diki punne,
 Ti Czar jesi, ja Czar jesam.
- Bili** Krunu tvoju pored mojom
 Smičc postavit gardni Arape
 Mene stobom koj ti u boju
 Mnoigrat uze i noghe zape.
 Mene koj svitom vladan
 Nikogarse koj ne boji
 Od Istoka do Zapada
 Poklon Svita koj obstoji
- Moro** Ah, ne mogu vech terpiti
 Osmanine smečhne tvoje
 Padi dakle.
- Bili** Sad braniti veličanstvo
 Hote moje.
- Bulla** Nemoj ti Osmane
 Staviatise naprigode
 Za skratiti danke tvoje
 Stobi bilo za moju zgode
 Za da dokle veche pristanu
 vasce scersbe ljute tolli
 Jachiu smertnu primit rannu
 Britke od mača gorke bolli
- Moro** Utaxise draga villo
 Neche istina biti vika
 Nebi moga smert u krillo
 Tebe vidit moju diku.
- Bulla** Time dakle gnemu vrati
 Kadar smerti
 Jermi stobom nie trajatt
 Najgoraje moja nevoglia
 Jer prjabi smert odabrala
 negh tvoju gliubav
 Ku ja nechiu.

Billi Na oruxie drusbo ostalla
Prem Arapu gnoj merzechiu
Da postenje vjdise moje
ko veliko carstvo daje.
Sad vitexe skupi tvoje
Trepech trude rati vaje.

Moro Sdobre voglie o vitexe
Ža steck villu Boj chue bitti.

**Oba
zajedno** »Villa kami, sareze stexe
»Ogagn milli plemeniti
»Sdobre voglie ho Vitexe
»pripravansan ga obbiti.

Bulla Činte veche da pristanne
O vitezi vasci ratti
kemi u serczu čine rannu
a izcju kar livatti.

Moro Docigoder moja desnizza
mochi bude snaxno vladat.
Jate nechin villo pridat
Osmanu vecke muke davat.

Billi Alli hochies alli nechies
Uvik hochie moja bitti.
Silom mojon i hrabrenoston
Hočešmie povratiti.
Izgubiosi izgubio.
Arapinne sve tvoje dike
A sad sise podloxijo
Bitmi suxagn posvevike.

Moro

Ovo oruxie moje bojno
Kojo Ruke moje pritexe
Pridajentiga dobrovojno
Stvojon Bulon o Vitexe

Bulla

Dragha dusso sercze moje
Za kin Mlados moja venne

Primi sadar virru moju
A za virnu primi menne.

Billi

A ovi Čelov
Neka Bude
milla utieha za moje trude

I celijuse

Fine

IV

Na posebnom listu ispisan je ovaj talijanski rukopis koji je djelomično precrtan i nad precrtanim tekstom umetnut je drugim rukopisom novi tekst. Prihvatio sam te ispravke i združio ih s prvotnim neprecrtanim riječima da se dobije konačan tekst. Precrtane riječi stavih među zagrade da ih se ipak vidi. Negdje su ispravci i dodatci i na hrvatskome jeziku.

1. (Moresca) Ruggier
2. (Ruggier) Il Moro mena il coplo col stile che viene riparuto
Moresca dal bianco, ripara il colpo menato gli dal bianco indi si volge al secondo dando il reversore, che viene incotrato col reversoria del Bianco – (ripara il colpo col pugnale e da contemporaneamente il colpo collo stile, che viene reparato dal bianco)
- 6.
- (3.) Moro indentro – Il bianco mena il colpo col pugnale, e colla spada che il moro ripara, da il reversore colla spada e direto col pugnale incontra il colpo dell'avversario, e passa avanti –
- (3)8.
- (4.) Ruggier di fuori via, come (la Moresca), Ruggier colla diferenza che sempre il moro va girandosi dando il reversore e battendo col proprio bianco, fino (il termine) la cadenza della smarata – IZgubiosI izgubio.
- 4.3
- (5.) Finta. Il moro da il coplo collo stile, e contemporaneamente ripara col pugnale, indi da il reversore, poi tanto col pugnale quanto collo stile finge di menargli il colpo verso il petto, il bianco ripara col pugnale, e colla squadrone il colpo, da il reversore, e finge pure con anche le armi di menare il colpo verso il moro, di maniera che questo finto colpo con ambe le armi viene eseguito, contemporaneamente tra due combatenti.
- (8).4
- (6.) Croce – Il moro mena il colpo collo stile, e ripara col pugnale indi dando il reversore si volge all'altro presso il quale s' inginocchia incrociando le armi

sopra la propria testa; sopra le quali armi incrociate, il bianco (incrocia le sue e da) dando il colpo il col pugnale sulla propria spada incrocia le armi su quelle del moro, ed alzatosi il moro da il colpo a reversore ed (oštećeno) fa il colpa eguale come fece il moro (alzatosi il moro)... (e continua replicar il colpo (oštećeno) (lo stesso egli modo verso il bianco) di modo (oštećeno) essere eguale del bianco, e del nero.

(7.5)

7. Spagn¹ (oštećeno) pugnale, e c (oštećeno) stile ripara il colpo del (oštećeno) reversore (oštećeno) a 4. volte dinanzi il avversario, facendo lo stesso, ed in cadenza della suonadà da il colpo colla stile allo quadrone del bianco, e passa avanti, il bianco batte il moro con ambe le armi, e ripara il reversore, girandosi pure egualmente – (6,7)

7. Parapie, vittoria del moro. Mena il colpo sopra la testa colla spada, e col pugnale ripara, indi da il reversore colla spada e si gira –, facendo lo stesso per due volte, e colla terza passa avanti cinte već da pristanu.

¹ Spagnoletta. Vidi V. Foretić, o.c. (1974), str. 20, 39, 53.

Dr. Cvito Fisković

THREE VERSIONS OF KORČULA'S MOREŠKA

Summary

The author informs us about until today three unknown variants of the chivalrous »Dalmatian Sword Dance« »Moreška« (similar to »Morris dance«) from Korčula, which he discovered in the archives of Giunio family in Korčula.

The old chivalrous Dalmatian sword dance »Moreška« was mentioned in the Dubrovnik literature in the first half of the 15th c. already, while by the end of the 17th c. it was mentioned for the first time in the city of Korčula. Its citizens, mostly seamen, stone-masons, ship-builders, and merchants used to perform them in the 18th and 19th centuries in Croatian rhymes, while the performances given by strolling companies or local dilettantes played Metastasio's dramas or Goldoni and other comedies in Italian.

Three similar texts in Croatian rhymes have been preserved until today.

In the Giunio family from Korčula the author found three more unknown variants which can be dated into the 18th and 19th centuries. These variants prove that the »Moreška« used to be very popular in Korčula. It is danced even today but neither its origin nor time has been stated yet although it has been known in the greatest number of Dalmatian cities.

Therefore, these three variants published here for the first time are important as to their origin and beginnings. It is possible that that would be established by their linguistic forms when all the discovered manuscripts are compared. Probably, in addition to the other archival materials, some more could be found.